

bewaasd blad, rozetvormig, en bloeiend met een lange, witbewaasde stengel waaraan geel-met-roode bloemen. — Zoo zouden er nog meer te noemen zijn. —

Tot slot mogen we de winterbouquetten niet heelemaal vergeten. Uit den tuin kunnen we wat takjes hulst, besdragende gewassen als Cotoneaster en Vuurdoorn halen, maar hoe aardig die dingen ook zijn, zij duren geen geheelen winter; de besjes schrompelen in, vallen af en hebben na een paar weken afgedaan. Echte winterbouquetten zijn trouwens al in dezen nazomer klaar gemaakt. Toen zijn de daarvoor geschikte bloemen in vollen bloei afgesneden, ondersteboven op een warm en luchtig plekje opgehangen en zoo door en door gedroogd; met de aardige siergrassen deden we evenzoo en in het najaar volgden Lunaria biennis (Judaspennig) en Physalis Francheti (Chineesch Lampionnetje). Als bloemen voor winterbouquetten zijn aan te bevelen Helichrysum monstrosum pl. fl. (grootte Stroosbloem), Statice, Acroclinium. Leelijk zijn deze bouquetten absoluut niet, integendeel! De bloemen behouden haar kleur en men kan ze alleraardigst schicken. Mooie siergrassen zijn: Lagu-

rus ovatus (Hazestaartje), Briza maxima (Groot Siddergras) en Agrostis nebulosa. Met Distels, vooral Echinops Ritro (Kogeldistel) zijn mooie effecten te bereiken en de Sierpepers (Capsicum annuum) doen het ook goed. —

Als allerlaatste noemen we dan nog de vruchten van Iris foetidissima, een plant Iris met een onbeduidende bloem, maar wondermooie feloranje-roode zaden. Hoe buitengewoon mooi zoo'n paar takken met geopende zaaddoozen staan in een oude tinnen kan, toont de foto voldoende. Wij behoeven bij het woord „Winterbouquetten” niet meer te denken aan de pluimige Macquartbouquetten en al dat fraais uit een vervlogen tijdperk. —

Bloeiende bolgewassen, vervroegde snijbloemen, exotische importen, winterbloeiende knolgewassen, eenjarige en Vetplanten en dan tenslotte het droge goed: de winterbouquetten, geholpen door de besdragende takjes uit den tuin, dat alles maakt dat wij werkelijk niet meer met leege vazen en kale vensterbanken behoeven te zitten gedurende die lange, koude maanden tusschen December en Maart!

Hij schildert op het kostbaar glas
veel schoone koppen en figuren:
wat als ontwerp levenloos was,
zal door zijn handen eeuwen duren.

Hoe dikwijls heb ik kleur en lijnen
met blijde oogen aangekeken:
een ranke vrouw, het rood van wijnen,
het licht dat zijn penseelen streken.

Wat leed hem ook aangrijpen mag,
zijn witte lust blijft ongeschonden:
toen hij God hart en zinnen gaf,
heeft hij de schoonheid weergevonden.

KOOS VAN DOORNE

M. A. M. Renes—Boldingh

Het moeilijke begin

Nu zal voor zusterke weer de lange waaknacht aanbreken — de laatste van de tien die het ziekenhuisreglement de zusters om beurten voorschrijft.

De meeste zusters vinden het waken niet zoo erg, maar voor dit zusterke, zoo heel erg jong nog, en veel te smal in 't nauwsluitend blauw costuumpje, waaraan tevergeefs de witte schort een paar forsche lijnen poogt te geven; met haar nerveuze gezichtje en de golvende vracht van dofblond haar, is de lange reeks van waaknachten een kwelling, die haar lichamelijk en geestelijk dreigt te breken, iederen keer weer opnieuw.

Elke kracht en elke kreet, iedere verwijfeling en iedere stervenszucht, die eenmaal gehoord zijn in dit groote, oude huis, komen in bijna tastbare duidelijkheid op haar af. Ze voelt de donkerheid opkomen uit de hoeken; het broedt achter gordijnen en verbandkast, het zweeft als een dreiging langs wanden en zoldering. En het ergste is, dat er geen overwinning mogelijk schijnt; ergens, ergens weet ze Christus, maar Hij is ver weg en in deze nachten voelt ze niet Zijn hand, en het eind van alle vechten is steeds meereen ondergaan in de hoogslaande golven van angst en afgrijzen, totdat het verlossend morgenlicht doorbreekt in 't Oosten en de gewoon-menschelijke geluiden van allen dag bezit nemen van het huis.

„Maar 't hoeft toch niet zoo,” denkt zusterke soms plotseling met groote nachterheid; „ik kan toch naar huis gaan; naar huis; moeder, piano, 't strand, luchtige, vroolijke jurkjes, ten-

nissen. Louter zonneschijn en heerlijkheid. Waarom ga ik toch niet., waarom ga ik toch niet dadelijk. . . . ; in ieder geval, vóór die kwelling wéér begint.”

Maar het werk dan?

Ja, het Werk! Dat is 't immers, wat haar vasthoudt, ondanks alle ondragelijke spanning. Want 't is zusterkes erfenistaak, die ze in dit huis van zieken op zich genomen heeft.

. Stil! In de schemerige ziekenkamer, waar vader zijn laatste, moeilijke weken doorworstelt, is zusterke binnengekomen, klein meisje nog, dat niet wéét — slechts donker vermoedt, welk leed hier gedragen moet worden. Ze heeft pijn, 't kleine ding, en oudergewoonte komt ze bij vader, die dokter is en immer alles kan, hulp zoeken. En vader geeft haar iets en ze komt tot rust, samengekronkeld in de zware, leeren leunstoel, en langen tijd blijft 't stil in de kamer. Maar dan gaat er aarzelend een deur open en moeder komt binnen. Nu zijn vader en moeder samen; samen met 't groote leed; en daarna breekt vaders kracht uit; de luide, hartstochtelijke roep van 't jonge leven, dat moet worden afgesneden: „ik kan niet, ik kan niet. Er is zooveel te doen, er is immers zoo veel werk!” En moeder in snikkende machteloosheid: „O, jongen, mijn arme, arme jongen!”

— De erfenis is 't geworden voor zusterke, dat vele, vele werk, en nu is ze hier, en moet ze weer 't allerzwaarste op zich nemen, wetend vooruit, dat 't in nederlaag eindigen zal.

Om half elf komt zuster Dien brood

en koffie brengen voor de nachtelijke uren. Zuster Dien met heur vroeggrijze haar en 't warme hart voor alles, wat 't moeilijk en zwaar heeft in 't wereldje om haar heen. Zuster Dien straalt altijd van barmhartigheid en moederlijke zorg, en speciaal over de jonge zusterjes strekken haar goede gedachten zich uit.

„Zeg, kleintje, kijk eens wat ik voor je heb? Maar mondje dicht hoor!” En een servet opslaand toont ze met lachende trots een paar goudgele soezen en boterskoeken, en een handvol pralende bonbons.

„Gegapt uit de keuken. Heeft de Dok al laten bezorgen voor zijn verjaardag, morgen. Eventjes fijn zeg!”

„Je bent een schat, zuster Dien.”

„O, kind, schatten zijn we allemaal, altijd; vraag maar aan Dok en aan de patiënten.”

En opeens zonder de gewilde luchtigheid voortgaand: „zul je 't dapper volhouden vannacht, kleintje? Als je in ons vak wilt móet je er doorheen, daar is niets aan te doen. Zoo erg als jij heb ik 't nooit te pakken gehad, maar ik weet toch wel wat 't is. Hou je goed, kleintje. En ik zal voor je bidden hoor!”

In een plotselinge opwelling krijgt zusterke een kus — daarna geritsel van lange rokken — dan een deur, die langzaam toezuigt; dat is 't laatste van den dag; nu is zusterke alleen; nu begint de nacht.

De eerste uren zijn niet de ergste. Er is nog geen groote moeheid, die machteloos maakt, en de patiënten in de twee hooge zalen slapen nog niet allen. Er móet nog een kleine handreiking gedaan worden hier en daar, een temperatuur aangeteekend, een vriendelijk woord gesproken worden.

Maar langzamerhand zinkt de rust neer. De zieken slapen bij 't spaarzame licht; in gangen en trappenhuis weet zusterke dichte duisternis en stilte. In den donkeren tuin klinkt even droomend nachtgepiep uit een onzichtbaar vogelnestje, daarna omsluit de stilte het heele groote huis.

En nu begint 't langzamerhand te komen, de beklemming van 't onuitsprekelijke, waarvoor alle gewoonmenselijke gedachten onherroepelijk terugdeinzen. Nu begint de strijd. Want zusterke wil maar niet zoo overrompeld worden. Ze wil lezen, ze wil handwerken, ze wil denken aan Zuster Dien en haar kostbare liefde, ze wil denken aan Hem, die de Overwinning is, doch de overgrootte vermoedheid slaat haar ieder wapen uit de hand, en wanneer de klok beneden in de hall met drie zonderling levende slagen de stilte scheurt, zit ze gedoken in haar stoel, klein en grauw, en laat de zware angstgolven over zich heen gaan.

Een kwartier later klinkt de bel, kort en dreigend, en 't geluid komt uit 't kleine kamertje, waar zij afgezonderd mogen neerliggen, die zeer dicht bij de eeuwigheid zijn. Voor 't eerst, in deze serie nachten, is 't kamertje bewoond.

Oude Peter ligt er. Zusterke heeft hem straks, bij 't aanvaarden van haar nachttaak, zien liggen, even maar, staande in de deuropening, om zijn slaapvanuitputtingniettestoren. Klein, grauw, verwaarloosd manneke, kromgegroeid naar de aarde toe, die hij zijn heele leven lang bewerkt heeft; onherroepelijk verminkt tenslotte bij 't werk, dat die aarde geeft.

In den morgen is hij binnengebracht, terwijl zij poogde te slapen, bedrogen door zijn eigen paard, dat de zware bietenkar over zijn arme beenen heen trok, inplaats van den ouden baas tijd te laten voor de langzame, omzichtige klimpartij naar den bok.

In den middag, toen zusterke wandelde in de vluchtende zomerzon, is het meest gekwetste been al afgezet, en nu ligt hij daar, armzalig ruig hoopje mensch, waarom straks, bij het opkomen der koorts, leven en dood hun hooge spel zullen spelen.

Maar het leven is sterk bij degenen, die de goede aarde bewerken, en als zusterke binnenkomt, staan de oude oogen helder en klaar en trilt reeds de bel voor een vernieuwd stormgelui.

„Zoo meidje, ben je daar? Heb je de koffie al bruin? De baas heeft dorst.”

„Ik zal je wat water geven, Peter; koffie mag nog niet.”

Groote teleurstelling en mokkend stilzwijgen, gevolgd door 't besluit tot overgave.

„Nou, vooruit dan maar met 't water. Flauw goed anders. Wanneer mag ik weer koffie hebben, denk je?”

„Zondag misschien.”

„Zondag? Heb zij dat gezegd, met die witte muts op, dat opperhoofd van jullie? Nou, afijn dan maar.”

„Welterusten Peter; zie, dat je nog wat in slaap komt.

Slaap is goed voor je, en zooveel te eerder ben je aan de koffie toe.”

„Ga je nou weg? Och meidje, je moet nog niet weggaan. D'r heeft nog geen één nog niet zóóveel tegen me gezegd.” Een verweerde duim en wijsvinger knippen in kleinerend gebaar boven 't witte beddelaken en in de oude oogen ligt een smeeking, die zusterke niet weerstaan kan. Voor een oogenblik laat ze zich neer op de eenige stoel en kijkt 't oude manneke vragend aan. Geladen is hij met vragen en babbels, zooals alleen maar zulke oudjes dat zijn kunnen.

„Weet je, wat me mankeert?”

„Ja; je been hè?” „Hoe weet je 't?”

„Nou, van de hoofdzuster natuurlijk, en 't staat ook dáár, op de kaart boven je bed.”

Schichtig, moeilijk omkijken naar de kaart. „Staat er ook op, dat de Bruine 't gedaan heeft?”

„Nee, dat staat er niet op. Was 't de Bruin?”

„Ja, de Bruin. En snap je dat nou? Jarenlang een fatsoenlijk paard geweest. Niet makkelijk, maar fatsoenlijk. En opeens krijgt ie den kolder in den kop en trekt de kar over den ouwen baas heen. Ken je dat nou begrijpen, meidje?”

„Nee, 't is vreemd. Maar hij had den kolder hè? Hij wist niet, wat ie deed. Anders had ie 't zeker nooit gedaan.”

„Precies wat ik ook denk; 't was niks voor den Bruin om zoo te doen.

Makkelijk was ie nooit, maar een loeder was ie ook niet.”

„Nou Peter, slapen gaan hoor. Anders komt de koorts weer. Nog een slokje drinken? En nu oogen dicht en slapen gaan.”

„Ja, goed, saluutjes dan. Je hebt een goeie kijk op de dingen.”

Zusterke zit weer in haar stoel, en iets van den glans van ouden Peters humor danst haar nog voor de oogen. Zou hij 't er dóór halen? 65 jaar en dan een been geamputeerd! Zou hij nu inslapen?

Weer sluit zich de stilte om haar heen, weer duikt in de stilte de naamlooze dreiging op. Vier uur is 't pas; als een vijandige uitdaging roept de klok 't door 't huis. Nog twee uren duurt de nacht, twee onafzienbare uren, en wat dan? Een overspanning, die geen slaap toelaat en een nederlaag, die schrijnt en kwelt.

Plots wéér de bel. Weer de bel uit het kleine kamertje, gebiedender nog dan straks.

„Nou, Peter, wat een spektakel. Zeg, er zijn nog andere zieken hier!”

„Meidje, ga zitten. Ouwe Peter heeft nagedacht. Vertel nou eerst eens, hoe je heet.”

„Zuster Mien”, klinkt 't terug, sterk gereserveerd.

„Och, wat, zuster Mien! Mien, Dien, Fien, Trien! Nee, meidje, je echte naam; je vaders naam; je van, zooals ze bij ons op 't dorp zeggen.”

„Boudewijns.”

„Juist, meidje! Geef me de hand! Boudewijns! Dat had ouwe Peter ook gedacht. En je lijkt op hem, je lijkt op hem. Je heele aard en wezen lijkt op hem. Dadelijk dacht ik: wat is dat toch, dat meidje ken ik. Maar jij was 't niet, 't was je vader, dien ik zag. En precies eender van aard en wezen ben je. Hij is dood hè? Maar houdt hem in eere, meidje, want dat was een man, dat was een beste man.”

Nu komt er een sterke glans door zusterkes wezen varen, die alle duisternis verjaagt. Haar oogen lichten op.

„Heb je vader gekend, Peter?”

„Ja, nou, dat zal ik je vertellen, daar

voor heb ik je gebeld. Want morgen ben je hier zeker niet, morgen is die andere zeker weer hier, die groote, dat molenpaard.

Ik heb nog eens een keer mijn been gebroken gehad, ja, hetzelfde, dat ze nou weggenomen hebben. Twintigjaargeleden kan 't wezen en 't was in de hooioogst. Boven van den wagen gevallen en met m'n been dwars op een end hout. Als mijn kameraad me opbeurde, werd ik gek van de pijn, en hij wou me ook niet als een beest laten doodgaan in 't veld.

En we waren omtrent twee uur van 't dorp en de wagen moest weg, want de beesten werden wild. Afijn, nou, toen is m'n kameraad weggereden en hij riep nog: ik zal de dokter waarschuwen, en toen heb ik een tijdlang van de wereld niks meer geweten. En toen ik weer bij mijn positieven kwam van de pijn, toen ging net de zon onder, en ik dacht: „God mag me genadig wezen, als ik zoo meteen de eeuwigheid in moet, want er is meer zwart dan wit aan m'n ziel. Ben jij wel eens vlak bij den dood geweest, meidje?”

„Ja, ééns Peter, toen ik pas geopeerd was.”

„Zoo, hebben ze jou ook al gevild. En wat dacht je toen?”

Er is herkenning, ontwijfelbare herkenning, en daarom komt 't antwoord vanzelf, zonder eenige terughouding.

„Ik dacht: in de eeuwigheid is Jezus, en vader is er ook, en ze hebben me allebei erg liefgehad.”

Goedkeurend hoofdgeknik in 't bed.

„Zoo, zoo, ja, nou ja, jij bent alevel ook een lief, zacht meidje, maar ik was een ruige boerenvent.

Maar afijn dan, in plaats van de eeuwigheid kwam m'n kameraad met de dokter op me af, en ik zeg nog: „dokter, wat kom je laat”, zeg ik, „Peter was bijna gepiept geweest”. En wat zegt me nou die dokter? „Ja kerel, ik zat bij een vrouw, waar een tweeling moest komen, en dat wou niet opschieten. Sedert gisteravond tien uur heb ik er gezeten, maar nou zijn ze d'r, en gezond man, en de moeder ook

best, en nou zal ik jou helpen. En zoo als ie me toen geholpen heb, meidje, een engel kon 't niet beter doen. En precies als jij keek't-ie, met een lach in z'n oogen en een traan in z'n hart. En later, toen ik liggen moest, en d'r geen geld in kwam, och, man, van alles liet ie ons brengen, en van 't allerbeste. Een goeie dokter, een goeie dokter! houdt hem in eere, meidje.”

Zusterke glanst, want er zijn werelden voor haar open gegaan, waarin het Levenslicht schijnt; zulke werelden, waarin louter overwinning is, en gejuich.

„Vader is jong gestorven, Peter; ik heb hem maar kort gekend, maar ik heb erg veel van hem gehouden. En — daarom ben ik ook verpleegster geworden.”

„Dat dacht ik wel, dat dacht ik wel. Ja, ouwe Peter heeft scherpe oogen. Nou ga ik slapen, meidje, anders wordt morgen die witte muts misschien nog valsch op je. Maar dit moest er toch uit, weet je. God zegen je, meidje.”

„God zegen je Peter. Dank je wel, dat je me dit alles verteld hebt.”

Even rust de fijne, smalle hand op 't oude, ruige hoofd. Koorsachtig voelt 't niet. Wonderlijk sterk is bij sommigen de levenskracht. Dan knipt 't licht uit en zusterke schrijdt door de hooge zalen. Waakzaam gaat haar blik langs de bedden, terwijl de glans nog om haar straalt.

Dan gaat ze weer haar kleine vertrekje binnen, kijkt rond, alsof ze uit een gansch andere wereld hier teruggekeerd is. Peter — vader — het werk — de wonderschoone erfenis — en God, die achter alles staat.

Zacht trekt ze 't witte lancaster op en kijkt uit over 't land, dat nog slaapt. Maar ver in 't Oosten breken de lage nachtwolken in rooden gloed en een bundel zonnestrallen zoekt een weg naar boven.

Dan vouwt zusterke de handen en snikt zacht voor zich heen om 't wonder, dat God verlossing geeft in plaats van gebondenheid en overwinning in plaats van nederlaag.

WINTERAVOND

Sarphatistraat, A'dam

indien men 't een grief mag noemen, dat ze iemand, op den keper beschouwd, bijna allemaal onverschillig laten.

GEORGE THOMAS, *'t Slop*. Amsterdam, H. J. Paris 1933.

Dit is een zeer merkwaardige roman. Indien dit dagboek van een jongeman uit de Londensche achterbuurten tenminste een roman genoemd kan worden. In de familie van dezen jongen is verlamming der spieren een erfelijke kwaal. De jeugdige schrijver teekent nu in zijn dagboek, dat onder auspiciën van een Londenschen predikant werd uitgegeven, het leven van zijn gezinsleden en zijn eigen bestaan dus tegelijk. Het is niet alleen bewonderenswaardig hoeveel geestelijke kracht, hoeveel psychische gezondheid deze, steeds zeker wordende schrijver aan den dag legt, maar het is tegelijk zoo boeiend, het is zulk een geestelijk bad, zijn aan teekeningen te lezen. Ik kan er niet aan denken, een en ander te citeeren, hoe graag ik dit wilde doen. Elk citaat echter zou een onvolkomen indruk van dit aangrijpende werk geven, dat een bewijs is tegen de stelling dat alleen in een gezond lichaam een gezonde geest wonen kan. Heel het armoe-dige bestaan der Londensche achterbuurten, al hun strijd en moeite, hun humor en hun vindingrijkheid, maar bovenal hun taaiemoed en volharding in alle omstandigheden des levens worden in dit boek weerspiegeld. Wie meent, dat hij het erg zwaar heeft, leze dit boek eens!

CATH. BRONVELD EN JAN BLOCKMAN, *Bij den kerstboom*. Nijkerk, G. F. Callenbach 1933.

Drie kerstvertellingen, uitstekend geschikt om voor te lezen. In dit eenvoudige boekje zijn ze bijeengebracht, op keurige wijze gedrukt. De verhalen zijn mooi geschreven en de moeite van het aanschaffen alleszins waard.

G. BOS, *Hoe Hans gestraft werd*. Mien Labberton, *Een jongen uit de bergen*. Assen, Van Gorcum & Comp. 1933.

Twee boekjes uit Van Gorcum's kinderverhalen „Naar 't Zonlicht toe” beide voorzien van aardige teekeningetjes. De deeltjes, gebonden in stijf bandje, zien er smakelijk uit en hun inhoud bestaat uit goede vertellingen voor jonge kinderen.

LARUS CANUS, *Het geweten van Iepenburg*. Bussum, C. A. J. van Dishoeck 1933.

De schrijver is, naar men zegt, een bekend auteur. Wie het is kan ik den lezers niet verraden, maar het doet er ook feitelijk niet toe. Hij hekelt het leven der burgers in een kleine provinciestad, verhaalt van hun benepenheid en bekrompenheid. Steekt met

heel hun vertooning van deftigheid en standduchtig de draak en doet dit zonder sarcasme. Steeds blijft zijn toon gemoedelijk en dat kan ze blijven omdat de schrijver inziet dat maar een kleine afstand hem en ons scheidt van de Iependalers. Zijn verhaal is vol van die kostelijke humor, waarvan we in onze letterkunde geen overproductie hebben. Wie eens stilletjes gnuiwen wil, leze dit leutige verhaal.

ANNIE VREELAND, *De vakantie-emoties van Juffrouw Begijntje*. Nijkerk, G. F. Callenbach 1933.

Annie Vreeland is, gelooven we, nog te onzent niet zoo bekend als ze verdient. Ik las een en ander van haar, maar het boek, dat hier aangekondigd wordt, is van wat ik ken van deze schrijfster zeker het beste. Het verhaal van de oude juffrouw, die haar woninkje verlaat en in Scheveningen in contact komt met menschen wier gedachtersfeer en levensbeschouwing ze niet eens van hooren zeggen kende, is werkelijk goed geschreven met een zuiver gevoel voor de verschillende mentaliteit der sterk onderscheiden levenssferen. Annie Vreeland kan haar talent nog meer ontwikkelen en wij hopen, dat zij daartoe de gelegenheid vinden zal ondanks de vragen om kopij waarmede de uitgevers ook haar zeker zullen lastig vallen. Voortdurende zelfcritiek is het allernoodigste, vooral voor een jong auteur en vooral voor een „van Christelijken huize”. Wij bieden dit verhaal onze lezers gaarne ter lezing aan.

STIJN STREUVELS, *IJslandsche Godensagen*, Amsterdam, L. J. Veen 1933.

De Vlaamsche roman- en novellenschrijver Streuvels is bekend genoeg. Maar niet ieder weet, wat een knap talenkenners deze auteur is. Nadat hij vroeger reeds uit het Russisch vertaalde, doet hij het thans uit het IJslandsch en vangt aan met deze Godensagen. Het voornemen bestaat, om hierna een bundel Heldensagen en daarna een boek met Familië-sagen te bewerken. In een uitvoerige inleiding schetst Streuvels de IJslandsche literatuur. En aan 't slot van 't boek geeft hij een uitvoerig en verklarend register en vervolgens een literatuurlijst. We wijzen onze lezers even op Van Hamel's boek over IJsland, dat we onlangs aankondigden. Beide boeken vullen elkaar op gelukkige wijze aan. Op zijn bekende uitstekende wijze vertelt Streuvels in dit boek de IJslandsche godensagen over, waarvan zij, die er belang in stellen, zeker zullen genieten.

M. REDEKE, *De deuren draaien*. Amsterdam, Andries Blitz 1933.

Het is niet moeilijk uit het in deze roman

beschreven warenhuis de Amsterdamsche Bijenkorf te herkennen. De plaatsaanduiding laat niets te wenschen over. Slechts moeten wij, die insiders zijn, er den lezer met groote nadrukkelijkheid op wijzen, dat het in dit warenhuis in 't geheel niet zoo toegaat als de schrijver wel doet voorkomen. Niemand meene dus, dat hij De Bijenkorf of welk ander warenhuis ook, kent wanneer hij deze roman heeft gelezen. Als roman achten wij dit boek niet geslaagd, zuiver om literair-technische redenen. Het is een mengelmooie van detectivegeschiedenis en liefdeshistorie. Alleen voor rijpere lezers achten wij deze roman bevredigende lectuur.

W. G. v. D. HULST, *Riek van den bovenmeester*. 2 deeltjes, elfde druk. Arnhem, A. ten Brink 1933.

In de Wirtz-serie is de elfde druk van v. d. Hulst's bekende verhaal verschenen. We volstaan met deze aankondiging, daar ieder natuurlijk dit zeer goede jongensboek kent. Wordt het ook in deze druk door velen gelezen en genoten!

NELLIE WESSELING, *Haar groote avontuur*. Bilthoven, H. Nelson 1933.

Een zeer goed meisjesboek uit de „Ned. Geïll. Jeubibl.". Jammer, dat om den prijs laag te houden, het noodzakelijk is dit uitstekende verhaal op zulk ordinair papier en op zoo slordige wijze uit te geven. Ook het formaat dezer boeken is onhandig. Wat meer zorg, wat meer „naar den eisch" en deze jeugdboeken zullen nog meer gekocht en gelezen worden. Dit verhaal is weer zeer goed. Voor meisjes van ± 14 jaar.

H. KLARTON, *De dieren komen drinken*. W. J. Thieme & Cie 1933.

Dit oorspronkelijk Engelsche en reeds sinds geruimen tijd in 't Duitsch vertaalde boek is niet nieuw meer. De nu aangeboden Nederl. vertaling ziet er zeer goed uit, is royaal gedrukt en geïllustreerd — zooals we van Thieme gewend zijn — en zal een welkom geschenk zijn voor liefhebbers van boeken over de natuur. Wie Long, Löns en anderen las, zal ook genieten van deze beschrijving van dieren uit de Afrikaansche wildernis. De mensch treedt in dit boek geheel op den achtergrond en dat is een voordeel. Bijna dichtertlijk, droomend is door den auteur het leven der dieren beschreven, in mooie zuivere taal. Men gaat van al deze roofdieren houden gedurende de lezing van het werk. Hartelijk aanbevolen.

E. SUGIMOTO, *De levensroman van een Japansche prinses*. Amsterdam, J. M. Meulenhoff 1933.

In bouw kan men deze levensgeschiedenis

van een Japansche vergelijken met Axel Munthe's „Geschiedenis van San Michele". Maar deze reeks van bijeen behorende en toch min of meer los van elkander staande hoofdstukken zijn rustiger, beheerschter en met meer fijn gevoel beschreven. Er is meer vrouwelijkheid in dit boek dan in Munthe's werk. De schrijfster is een zeer beschaafde dame, die vele jaren doorbracht in Amerika zoodat zij zich zoowel Japansche als Amerikaansche gevoelt. Ze is bekeerd tot het Christendom, maar vertelt van deze bekeering heel weinig. Daarvoor leeft ze te beheerscht. Wat het Christendom voor haar beteekent leest men slechts tusschen de regels door. Een schat van fijne en mooie dingen heeft deze vrouw gedurende haar lange en bewogen leven vergaderd en het is een diep en echt genot haar te hooren vertellen op haar onopgesmukte, beschaafde wijze, welke herhaaldelijk ons hart weet te vinden. Wie deze „roman" leest zal zich zeker na de lectuur verrijkt gevoelen.

J. OTERDAHL, *Midwintersproken*. Amsterdam, J. M. Meulenhoff 1933.

We bezitten van deze Zweedsche auteur reeds verschillende romans en novellen. Ook dit boek bevat weder verhalen. Ze zijn, als alles van deze schrijfster, zeer de moeite van het lezen en vooral van het voorlezen waard. Rond de haard zal het gezin er zeker van genieten. De uitgeefster gaf het boek een kloek formaat en zorgde ervoor, dat het er keurig uitzag. Een echt Kerstmis-cadeau.

W. L. BOLDINGH-GOEMANS, *De Moeder*. Bloemlezing. Zeist, J. Ploegsma 1933.

Dit boek van ongeveer 350 bladzijden bevat een bloemlezing van proza en poëzie. Elk stuk is zoo gekozen, dat de figuur van de „moeder" erin in het centrum staat. Het is merkwaardig, hoeveel er in binnens en buitenlandsche literatuur over de moeder is geschreven. Wat een verscheidenheid en hoeveel mooie dingen zijn er in dit werk te vinden. We vreezen alleen, dat er weinigen zijn zullen, die den tijd en de lust hebben, af en toe in dit mooie boek te lezen. Ook zit er een bedenkelijke kant aan het op deze wijze nieuwe boeken produceeren uit reeds bestaande. Er zou ook over den vader, den oudsten zoon of de jongste dochter zulk een bloemlezing samen te stellen zijn. En is het niet aanbevelenswaardiger om „Het fregatschip Johanna Maria" van Van Schendel in z'n geheel te lezen dan alleen het stuk, waarin min of meer toevallig over 'n bepaald onderwerp of type wordt geschreven?

Gerda v. d. Plaats

De nieuwe

De morgen op het fabriekskantoor is vol rumoer van korte bevelen, hier en daar gegeven, streng en afgemeten; een uitroep van een typiste, die te veel werk opkrijgt en 't geval voorziet van niet-te-zullen-klaarkomen; 't getik van de heftige machines, de aan één stuk doorgaande, zagende eentonigheid van de rekenmachien; 't geruisch en ritselen van papier en brieven en 't heftig loopen van den procuratiehouder, die haast, en slaat met een zweep van woorden.

Plots, er door heen, jacht de directeur, hij roept — geen antwoord — gaat naar de persoon in kwestie „juffrouw Smit, ik heb u iets te zeggen”.

Ze gaan.

De deur met de veeren en de rubbermat zoeft dicht.

In de directiekamer is bezoek.

Juffrouw Smit is overheerscht door een zichtbare nervositeit. De directeur stelt voor — „Een vriendin van me, juffrouw de Nie, komt hier op kantoor, en hoopt goed ontvangen te worden. Ik reken op u. Over veertien dagen is de bedoeling. U kunt gaan.”

Juffrouw Smit weifelt naar 't kantoor terug. Even een felle tik van de prohouder tegen 't glazen omschot van zijn gevangenisje. Hij wijst, ontstemd, achteloos over zijn schouder in de richting van de directiekamer.

„Ze komt van de hogere handelschool”, waarschuwt hij.

Er is, en ze zien het van elkaar, een veelbeteekenend misprijzen in hun oogen. Hij haalt z'n schouders op, schuift zijn stoel dan naar voren, tot bij 't bureau.

„Zegt u het de anderen maar.”

Daarna een heftigheid van stemmen langs de kantoorbureaux. Ze doorvoelen allen deze wending; geen promotiekans meer, een nieuwe op de beste plaats.

Dan een zwijgen, dat is opgebouwd uit een veelheid van verstomde stemmen, zooals het witte licht bestaat uit ongeziene kleuren. De lichtstreep valend op het prismatisch glas, moet uiteenvallen en ook hier. Een woord, één lichtgebaar is noodig slechts en 't zwijgen breekt aan alle kanten open tot heftige woordenwisseling.

De kleine typiste is de eerste. Ze is niet van revolutionaire smetten vrij.

„Ze verdient natuurlijk een bom geld, en de rest? pfut! ze kunnen d'r naar fluiten.”

„Een vriendin van dirc, kun je begrijpen.”

Er vallen onvoorzichtige woorden.

De boekhouder, stil en ineengedrongen, noteert bedragen.

De orde is weer zoo goed als hersteld.

De meisjes tikken hard en ontevreden.

De jongen, die de loonlijst telt, reciteert cijfers.

Briefpapieren ritselen weg over de grond, een heftig bukken en 't verschuiven van stoelen. Het hort, het stoot.

Er heerscht een groot ongeduld.

En plots de felle lach van de kleine typiste.

Men kijkt op.

„Ze zal ons wel hautain behandelen, broeders!”

„En brieft natuurlijk alles over aan

De directeur stelt voor

de dirc."

„'t Is uit met ons goede leven!"

De boekhouder heeft z'n korte schamplach.

Een tik van de prohouder tegen de ruit, hij treedt uit z'n glazen kooitje naar voren.

„Jullie zijn hier om te werken," maant hij.

„En om te verdienen," waagt de typiste.

„Alleen de bevoorrechten." Het klinkt zacht maar goed verstaanbaar.

De prohouder zwijgt, kent hun salarissen.

Hij heeft niets meer te zeggen nu.

De middag is overvol.

't Kantoorpersoneel, haast, haast.

De brieven moeten uit.

De directeur gaat met 't bezoek door de fabrieksgebouwen; wijst, legt uit, de machines, hun werking, toont het resultaat. De dame knikt. Ze tracht een houding van begrijpen aan te nemen, maar ze heeft geen notie.

Ze gaan door de teekenkantoren en het laboratorium. De lucht is zwaar van gewisse geurtjes, van zoutzuurgas en zwavelwaterstof.

De analyst staat bij 't open venster, wee van de zieke walgende dampen die, onvermijdelijk, opstijgen uit de zuurkast. De ventilator ronkt.

Alles is er aan gedaan, wat ze kunnen, denkt ze. Het geeft een gevoel van kalme berusting.

Even een voorstellen.

De dame neemt haar zakdoek.

„Ik zou het hier niet uithouden,"